

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación ambiental para o desenvolvemento

Materia	Educación ambiental para o desenvolvemento			
Código	P02G120V01901			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Losada, María Mercedes			
Profesorado	Varela Losada, María Mercedes			
Correo-e	mercedesvarela@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten como obxectivo principal a educación para a sustentabilidade dende unha perspectiva decrecentista. Os contidos farán especial fincapé no desenvolvemento de aspectos prácticos relacionados cos procedementos, técnicas e estratexias para elaborar e aplicar programas ou actividades de Educación Ambiental (EA).			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable

B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible
C29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible
C30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D11	Traballo nun contexto internacional
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade
D23	Sensibilidade por temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar, especialmente en relación co desenvolvemento sustentable dende unha perspectiva decrecentista	A1	B3	C23	D1
	A2	B5		D2
	A3	B6		D3
	A4	B11		D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
				D23

Suscitar e analizar problemas asociados coas ciencias, a vida cotiá e o medio ambiente, así como o desenvolvemento de accións cidadás pertinentes, para procurar un futuro sustentable	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B7 B8 B9	C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D21 D22 D23
Avaliar e deseñar propostas que desenvolvan contidos do currículo, promovendo a adquisición de competencias básicas docentes no marco da Educación Ambiental	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5 B6 B10 B12	C30	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D18 D22 D23

Contidos	
Tema	
BLOQUE 1. Análise da problemática ambiental	A crise ambiental Problemas ambientais do mundo actual. Diferentes alternativas ante a problemática ambiental. Desenvolvemento sustentable e decrecemento
BLOQUE 2. Aproximación conceptual á Educación ambiental	Perspectiva histórica, concepto e fundamentos
BLOQUE 3. Incorporación da Educación ambiental ao currículo de Educación Primaria	Metodoloxías, recursos e materiais O deseño e posta en práctica de programas de EA para Educación Primaria Avaliación de actividades, programas e recursos de EA para Educación Primaria

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	8	5	13
Traballo tutelado	14.5	28.5	43
Aprendizaxe baseado en proxectos	12	28	40
Saídas de estudo	1	2	3
Prácticas de laboratorio	7	14	21
Estudo de casos	10	20	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Presentación	Actividades expositivas do profesorado sobre os ámbitos temáticos da materia. Elaboración e exposición de presentacións-resumen sobre os traballos realizados na materia polo alumnado
Traballo tutelado	Actividades e tarefas desenvolvidas na aula de forma participativa e individual, tuteladas polo profesorado
Aprendizaxe baseado en proxectos	Elaboración de proxectos integrados e relacionados coa Educación Ambiental no marco da Educación primaria, onde se fomenta a actividade autónoma do alumnado
Saídas de estudo	Planificación e realización de saída para estudo e/ou recolleita de mostras no medio
Prácticas de laboratorio	Actividades prácticas tuteladas relacionadas coa Educación Ambiental (prácticas experimentais, talleres, saídas...)
Estudo de casos	Actividades e tarefas de análise de casos desenvolvidas na aula de forma participativa e individual, tuteladas polo profesorado

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentación	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración e exposición de presentacións-resumen sobre os traballos realizados na materia polo alumnado, así como nas dúbidas que poidan xurdir nas actividades expositivas do profesorado. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración de proxectos integrados e relacionados coa Educación Ambiental no marco da Educación primaria, onde se fomenta a actividade autónoma do alumnado. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Traballo tutelado	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración de actividades e tarefas desenvolvidas na aula de forma grupal participativa e individual. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Prácticas de laboratorio	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a realización de actividades prácticas e entregas de cadernos de laboratorio. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de Moovi ...) baixo a modalidade de concertación previa.
Estudo de casos	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración de actividades e tarefas de análise de casos. As sesións de titorización poderán realizarse presencialmente ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de de Moovi, ...) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Avaliación do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos mostrados a través de traballos tutelados	25	A1	B1	C23	D1
			A2	B2	C29	D2
			A3	B3	C30	D3
			A4	B4		D4
			A5	B5		D5
				B6		D6
				B7		D7
				B8		D8
				B9		D9
				B10		D10
				B11		D11
				B12		D12
						D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D20
						D21
						D22
						D23
Aprendizaxe baseado en proxectos	Avaliación da aprendizaxe do alumnado a través da realización de actividades (análise e estruturación de información, mapas conceptuais,...) e probas de aula	25			C23 C29 C30	
Prácticas de laboratorio	Avaliación da aprendizaxe a través do seguimento da realización de actividades prácticas, resolución de exercicios e entrega do caderno de laboratorio	20	A1	B1	C23	D1
			A2	B2	C29	D2
			A3	B3	C30	D3
			A4	B4		D4
			A5	B5		D5
				B6		D6
				B7		D7
				B8		D8
				B9		D9
				B10		D10
				B11		D11
				B12		D12
						D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D20
						D21
						D22
						D23

Estudo de casos	Avaliación do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos mostrados a través do estudo de casos	30	A1	B1	C23	D1
			A2	B2	C29	D2
			A3	B3	C30	D3
			A4	B4		D4
			A5	B5		D5
				B6		D6
				B7		D7
				B8		D8
				B9		D9
				B10		D10
				B11		D11
				B12		D12
						D13
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D20
						D21
						D22
						D23

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado poderá superar a materia mediante avaliación **continua** coa entrega de traballos de aula.

Para obter unha avaliación positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos traballos e probas de avaliación. Ademais valorarase como condición imprescindible o aproveitamento adecuado das sesións de aula e a participación correcta nos equipos.

A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.

O alumnado que se acolla a modalidade de avaliación **global** deberá presentarse ao exame establecido polo centro

De non ter superada a materia na primeira oportunidade de avaliación, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

As datas de exames pódense consultar na web da facultade no apartado de organización académica
<http://http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exámenes>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

González Reyes, L. y Sanz, A., **Educación para la transformación ecosocial : orientaciones para la incorporación de la dimensión ecosocial al currículo**, 1ª, FUHEM, 2017

Mogensen, F., Mayer, M., Breiting, S. y Varga, A., **Educación para el desarrollo sostenible: tendencias, divergencias y criterios de calidad**, 1ª ed., Graò, 2009

Novo, María, **Educación Ambiental. Edición revisada**, 1ª ed., Universitas, 2017

UNESCO, **Educación para los objetivos del Desarrollo Sostenible**, 1ª, UNESCO, 2018

Bibliografía Complementaria

Álvarez, Pedro y Vega, Pedro, **Actitudes ambientales y conductas sostenibles. Implicaciones para la educación ambiental**, 2009

Arias, A.; Arias, D.; Navaza, V.; Rial, D., **O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria**, 1ª ed., Consellería de Educación e Ordenación Universitari, 2009

Martínez Castillo, Roger, **La importancia de la educación ambiental ante la problemática actual**, 2010

Pujol, Rosa; Vilches Amparo; Gil, Daniel,..., **La sostenibilidad un compromiso de la escuela**, 1ª ed., Graò, 2006

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Didáctica das ciencias experimentais I/P02G120V01402

Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502

Outros comentarios

Suxírese asistencia e participación nas actividades individuais e titorías
